

Lov. Jeg anseer det nu ikke for rimeligt, at Rigsdagen, kort Tid efter at have vedtaget en Lov i een Retning, da strax efter skulde give sit Samtykke til en Lov, der stod i Modstrid til den foregaaende Lov og tildeels vilde ophæve den, og jeg skal, med denne Betragtning for Die, ikke modsætte mig det foreliggende Lovforslag, der dog, efter min Formenting, alene bør indskrænke sig til § 1.

Tryholm: Jeg ynder i høi Grad Selv eiendom, og jeg troer, at det vil være heldbringende at gribe ethvert Middel, hvorved man kan fremme den, og det forekommer mig virkelig, at nærværende Lovforslag leder derhen, og saaledes skal jeg ogsaa, hvortledes man end vil fortolke Grundlovens § 98, dog ikke undlade at anbefale Thinget at gaae ind derpaa. Saaledes som det ogsaa tidligere er udvirket af den ærede 4de Landsktingsmand for 1ste Kreds (Blekingberg), og saaledes som Sagen nu stiller sig, seer jeg ikke, dersom man vil fremme Selv eiendom paa disse Godser, at der er Andet at gjøre end at tiltræde dette Forslag, og, hvis man ikke tiltræder det, standser man Fremgangen deraf. — Naar det er fremhævet med Hensyn til § 2, at den kunde trænge til en Omredaction, skal jeg ikke benægte, at det var meget usseligt, om den kunde faae en mere hensigtsvarende Omredaction, men ogsaa kun en Omredaction. At denne Paragraph skulde være oversflødig, kan jeg ikke paa nogen Maade see er Tilfældet. Den Aand, som gaar igjennem § 2, forekommer mig virkelig aldeles nødvendig at slutte sig til disse Eiendommens Overgang til fri Eiendom. Det forekommer mig, at, skal det ikke være saaledes, som en høitæret Landsktingsmand har udtalt her idag, uærdigt for Lehnbesidderen at søge denne Tilladelse, da bliver det nødvendigt for ham, at han seer til, at Crectors Bestemmelser, forsaavidt de gaae ud paa at fastsætte Roget, der skal komme Fæsterne tilgode, virkelig ogsaa opfyldes. Der er sagt, at den kunde synes at være oversflødig, da man jo i saa Henseende kunde troste sig ved, at Stamhuusbesidderen og vedkommende Justitsminister ville vide at iagttage det Fornødne. Jeg har nu vistnok en heel Deel Tillid til Stamhuusbesidderne og en særlig Tillid til Justitsministerens Retsførelse,

men jeg holder i det Hele taget meget af, at Loven udtales bestemt, hvad der skal skee. Kun deri søger jeg en virkelig Garantie for at naae det, jeg mener der skal naaes. Min Mening er, at, hvor saadanne Bestemmelser findes i Crectionsbrevene, der bør man ogsaa vide at gennemføre dem. Man har sagt, at det skulde være vanskeligt at gennemføre dem. Jeg har nu gennemgaaet med al mulig Omhu det Fordrag, den høitærede Justitsminister har holdt i Folkethinget, og det stiller sig virkelig for mig ikke saa, naar man seer til de 5 Godser, han har anført, hvilke denne Bestemmelse i Betsynderlighed, jeg troer endogsaa han brugte det Udtryk udelukkende, rammer, at det vil have saa særdeles store Vanskeligheder ved den Tilladelse til Salg, man giver, at sørge for, at Fæsternes Lærv ogsaa bliver iagttaget. Jeg skal blot tillade mig at henlede Opmærksomheden paa et Par af disse Godser. Der er saaledes Erholm i Fyen, hvor der i Crectionsbrevet er sagt, at Besidderen skal: „søge Bøndernes Velstand vedligeholdt.“ Nu er det vistnok sandt, at, saasnart Fæstegodsset hører op at være Fæstegods, stiller det sig paa en heel anden Maade; men jeg troer dog, at man har haft mange tidligere fundatsmæssige Bestemmelser af lignende Bestaffenhed, som man paa en ganske simpel og naturlig Maade har søgt at gennemføre saaledes, at de kunde opfylde Aanden af de ædle Giveres Bille, og det er det Samme, jeg mener skulde skee her, og jeg kan ikke see Andet, end at det kunde skee her, hvis dette Stamhuus skulde sælges, at man enten med Hensyn til Salget kunde afslaae Roget for Fæsterne, naar de kjøbte deres Gaarde, eller paa anden Maade søge at lade det komme Bønderne i den Kreds, der hidtil har hørt til Erholm, tilgode, f. Ex. ved, for at opvække Skappelyst til at forbedre deres Stilling, at udsætte Legater for Forbedring af Landhuusholdningsproducter, eller for at fremme Huusflid, saa at de derved kunde ledes til at fremme deres Vel. Jeg troer saaledes ikke, at det er vanskeligt her at opfylde Crectors Bestemmelse. Naar, paa et andet Stamhuus, nemlig Baroniet Gauns, Fæstebønderne hidtil have haft Skovudviisning, da forekommer det mig, at Intet er simplere, end for Fremtiden,